

เด็กออทิสติกกับการเล่นสมมติ

นพ.ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา
จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

การเล่นสมมติ (Pretend Play) เป็นการสมมติการเล่นต่างๆ ตามจินตนาการ ได้แก่ การสมมติบล็อกไม้เป็นรถยนต์ สมมติเชือกเป็นรถไฟ หรือเล่นตุ๊กตา สมมติเป็นครอบครัว มี พ่อ แม่ ลูก เด็กจะเล่นสมมติเป็นเมื่อมีพัฒนาการทางสติปัญญาเพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่า คนรอบข้างคิดอย่างไร แล้วจินตนาการตามความคิดนั้น

การที่เด็กจะเล่นสมมติเป็น จะต้องค่อยๆ พัฒนาผ่านลำดับพัฒนาการด้านการเล่นที่ละขั้น ดังนี้

1. การเล่นสัมผัสและเคลื่อนไหว (Sensorimotor Play)
2. การเล่นจัดเรียง (Organizing Play)
3. การเล่นจำลอง (Functional Play)
4. การเล่นสมมติ (Pretend Play)

พัฒนาการด้านการเล่นในเด็กออทิสติก มักจะพัฒนามาไม่ถึงการเล่นสมมติ เด็กมักจะทำได้เพียงแค่การเล่นจำลอง ตามหน้าที่การทำงานของสิ่งรอบตัวเท่านั้น และเหมือนจะเล่นเป็นบางในกรณีที่เล่นเลียนแบบรายการทีวีบางอย่างที่เด็กสนใจมากเป็นพิเศษ แต่ก็ยังเป็นเพียงการลอกเลียนแบบ ไม่ใช่การสมมติขึ้นมา

แต่ในเด็กออทิสติกบางคน พัฒนาการด้านการเล่นหยุดชะงักแค่ขั้นของการเล่นสัมผัส คือ หยิบจับอะไรได้ก็จะเอามาดม เอามาใส่ปาก หรือหยุดชะงักที่การเล่นจัดเรียง คือ ชอบเอาของมาเรียงเป็นแถว ซึ่งพบได้ค่อนข้างบ่อยเช่นกัน

ปัญหาการเล่นสมมติในเด็กออทิสติก มีงานวิจัยที่ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายการศึกษา ที่สำคัญคือ

1. Leo Kanner (1943) ได้บรรยายถึงกลุ่มอาการออทิสติก (Autistic Syndrome) ว่ามีลักษณะสำคัญข้อหนึ่งคือ มีข้อจำกัดด้านความสามารถในการเล่น

2. Lorna Wing และคณะ (1979) ชี้ให้เห็นว่า มีเด็กออทิสติกน้อยมากที่เล่นสมมติเป็นส่วน เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการอื่นๆ ที่ไม่ใช่ออทิสติก จะสามารถเล่นสมมติได้เหมาะสมตามระดับอายุของพัฒนาการ

3. Simon Baron-Cohen และคณะ (1985) ผู้นำเสนอทฤษฎีที่เรียกว่า “Theory of Mind” กล่าวว่าการเล่นสมมติมีความเชื่อมโยงกับความสามารถในการคิดว่า “คนอื่นมีความคิด และการรับรู้ ที่แตกต่างไปจากตนเอง”

คำถามที่ยังไม่มีความชัดเจนในคำตอบ คือ การเล่นสมมติไม่เป็นในเด็กออทิสติก เกิดจากความบกพร่องในการตอบสนองทางอารมณ์ หรือเกิดจากความบกพร่องในการคิดจินตนาการ ซึ่งมีสมมติฐานที่กล่าวถึง ดังนี้

สมมติฐานด้านแรงจูงใจ (Motivational Hypothesis) ชี้ให้เห็นว่า ถ้าปล่อยให้เด็กออทิสติกเล่นแบบอิสระ เด็กจะไม่ค่อยเล่น แต่จะมีพัฒนาการด้านการเล่นดีขึ้น ถ้ามีการให้แรงเสริม แรงจูงใจ หรือจัดรูปแบบการเล่น เป็นโครงสร้างที่ชัดเจนให้

สมมติฐานด้านสมรรถนะ (Competence Hypothesis) ชี้ให้เห็นว่า เด็กออทิสติกจะด้อยความสามารถในการจินตนาการ ไม่สามารถจินตนาการได้ว่า ตุ๊กตาชอบทานไอศกรีม ตุ๊กตาอยากไปซื้อของเล่น ซึ่งเกิดจากการที่สมองไม่สามารถส่งผ่านความคิด ความต้องการของตนเอง สมมติออกมาเป็นการเล่นได้เหมือนเด็กทั่วไป

พบว่าทักษะในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม ฤดูกาลเทศะ (pragmatic language skills) จะทำได้ดีเพียงไร ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสมมติ และการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ (symbolic skills) ที่เด็กแสดงให้เห็นในการเล่น

เอกสารอ้างอิง

Beyer, J., & Gammeltoft, L. (2003). **Autism and play**. London : Jessica Kingsley Publishers.

Fernie, D. (2006). **Play and Piaget**. (Online). Available URL:

<http://www.kidsource.com/kidsource/content2/nature.of.childs.play.html>

Holmes, E., & Willoughby, T. (2005). Play behaviour of children with autism spectrum disorders. **Journal of Intellectual & Developmental Disability**, 30(3): 156-164.

Jordan, R. (2003). Social play and autistic spectrum disorders: a perspective on theory, implications and educational approaches. **Autism**, 7(4): 347-60.

Owen, M. (Ed.). (1998). The effect of disabilities on play skills (Online). Available URL:

<http://www.pediatricservices.com/parents/pc-28.htm>

Westby, C. (1980). **Play and autism** (Online). Available URL: <http://www.autismteachingtools.com>

ทวีศักดิ์ ลีรัตน์เรขา. **เด็กออทิสติกกับการเล่นสมมติ**. [Online] 2550; Available from: URL:

<http://www.happyhomeclinic.com/au31-autistic-pretend-play.htm>